

Programnoter.

Der findes flere forskellige måder at skrive programnoter på - ikke alle er dog lige gode. Man kan skrive noget om det, man ved noget om. Det er helt fint. Man kan lade som om man ved noget om noget, man alligevel ikke ved noget om. Ufint. Man kan afskrive fra Internettet (det skulle være populært blandt unge eksamensangste mennesker), eller man kan få programnoter af aftenens solist på et eller andet udenlandsk sprog, og så danskificere dem.

Der er langt fra Minnesota til Mariager, så Kathrine Handford har haft noget tid i lufthavne til at programmere nogle programnoter, som jeg i det følgende hugger og bearbejder på mildest talt uakademisk vis.

Den nordtyske orgeltradition nåede sit højdepunkt med danskfødte Buxtehude, og de kompositioner, vi har i dag, har givetvis været improvisationer, som efterfølgende er blevet nedskrevet af Buxtehude. Det kan måske også forklare de mange mindre afsnit, som Buxtehudes musik oftest består af. I alle hans orgelværker er dog i midten en meget stringent og regelret fuga. Præludiet i g-mol slutter med en chaconne: et meget kraftigt bastema gennemgående som dukker op i forskellige tonearter.

Med Giovanni Picchi er vi i Venedig i første halvdel af det 17. århundrede. Inden Picchi blev kirkeorganist var han det, vi dag kalder "suppe-steg-og-is" musikant. I den forbindelse komponerede han dansemusik i tidens stil. Ballo Ungaro er et fint lille eksempel på et stykke keyboard dansemusik. En melodi i højre hånd og en mænge akkorder i venstre hånd.

Vi blive i dansens verden med Franz Danksagmüllers Estampie. Estampie er en dans, der var populær i det 13. og 14. århundrede. Franz Danksagmüller er professor ved universitetet i Lübeck, og var i den forbindelse blevet bedt om at skrive et værk til den internationale Buxtehude konkurrence i Lübeck i 2007. Det kom der dette ganske rytmiske stykke musik ud af.

Cabanilles var komponist og organist ved katedralen i Valencia i Spanien. Han betragtes som den største spanske komponist i det 17. århundrede, og er ofte blevet kaldet "den spanske Bach". Han blev i 1668 ordineret som præst, men fortsatte alligevel de næste 45 år til død som organist og komponist, blandt andet med denne "Corrente Italiana": "En hastigt løbende dans i italiensk stil".

Camille Saint-Saens er måske i dag mest kendt for sin 3. symfoni "Orgelsymfonien" og dyrenes karneval, men han var livet igennem anerkendt som pianist og komponist. Han var organist ved Madeleine-kirken i Paris, og sammen med Cesar Franck regnes han blandt de to betydeligste franske organister før århundredeskiftet. "Allegro giocoso", som betyder "hurtigt og fornøjeligt", er den syvende og sidste i en række af nedskrevne improvisationer, der blandt andet viser teknisk virtuositet.

Vi blive i Frankrig med Nadia Boulanger. En af det tyvende århundredes mest indflydelsesrige musikpædagoger. Hun har undervist en mængde af århundredets komponister, men ikke skrevet så meget selv. I USA er hun kendt under titlen "Mademoiselle" og var den første kvinde, der dirigerede New York Philharmonic and Boston Symphony. I 1906 blev hun organistassistent for Gabriel Fauré, der var blevet organist i tidligere omtalte Madeleine-kirke. Hun komponerede kun ganske få stykker musik for orglet. "Petit Canon" er et smukt lille stykke typisk fransk musik i kanon-stil (selvom man skal være meget skrap for at holde fast i kanonen).

Gershwin, der døde knapt 40 år gammel i 1937, er en af de bedst kendte amerikanske komponister. Han tog faktisk til Europa for at studere hos Nadia Boulanger, men efter en halv times samtale nægtede hun at undervise ham med ordene "han er god nok, som han er". Og god var han, og god er hans musik. Han skrev sine tre præludier for klaver i 1926 og Kathrine Handford har omarbejdet nr. to af disse til orglet.

Vi bliver i USA med Calvin Hampton, der i en periode på 20 år var organist ved en kirke i New York, hvor han i en 10-årig periode lykkedes med at arrangere midnatsorgelkoncerter hver fredag til midnat. Så har man hørt det med. De fem danse i hans suite, hvoraf Kathrine Handford spiller nummer 3 og 2, er et bestillingsværk skrevet til indvielsen til et orgel i en kirke i New York.

Johann Christian Kittel var elev af Bach, og han har nok vidst - hvad samtiden ikke vidste - at Bach var stor og noget særligt. Hans musik er ikke en kopi af lærermesteren, men i den nye tids mere gennemsigtige stil: "den galante stil". Han er tro mod Bachs grundlæggende kompositionsprincipper.

"Når i den største nød vi stå" er Bachs svanesang. Oprindeligt blev orgelkoralen udgivet i 1751 efter Bachs død, som et vedhæng til Kunst der Fuge - måske som en kompensation for, at den sidste fuga i dette værk var mystisk ufuldendt. Den rørende - men næppe sande - historie vil, at Bach dikterede værket til en ven på sit dødsleje. Den samme sukkersøde historie som med Mozarts Requiem. En realistisk betragtning vil jo være, at en menneske har andre tanker så tæt på døden. Uanset historien og titlen, der blev ændret fra "Vor deinen Thron tret ich hiermit" til "Wenn wir in hochsten Noten", er det en lille rørende perle fra Bachs ånd!

Ringene er nu ved at være sluttet. Koncerten begyndte og slutter i g-mol, med Bachs imponerende ungdomsværk BWV 542. Bach blev givet en måneds orlov for at tage til Lübeck og høre og studere hos Buxtehude. Han blev nu noget længere væk, og måske er denne civile ulydighed noget af det bedste, der er sket for musikhistorien. Det er i hvert fald en Bach, der har lært et eller andet om nordtysk kompositionsteknik, der vender hjem til en menighedsrådelig skideballe. Men hør selv, om ikke det var skideballen værd, når Kathrine Handford slutter denne koncert med et værk, der på en gang er dybt og diabolsk men samtidig i fugaen brilliant og livsbekræftende.

Efter koncerten inviteres alle til et glas vin/vand enten udenfor kirken eller - i tilfælde af ikke vin-venligt-vejr - i klostret på den anden side af gaden. (Denne vin-efter-sommerkoncert-praksis begyndte i 2010, da der sammen med orglets mange tusinde dele ankom 300 flasker vin godt gemt blandt orgelpiberne. De 300 flasker er for længst væk og erstattet med nye fyldte).